

**1. Skolverkets statistik visar att 54% av de barn som läsåret 2012/2013 ansökt om undervisning i samiska som modersmål i grundskolan har fått det. (314 av 583 sökande)
På vilket sätt kommer ni att jobba för att alla samiska barn som har rätt till modersmålsundervisning i skolan ska få det?**

Politiskt Alternativ (PA) uppfattning är att i Vilhelmina kommun får alla som vill läsa samiska göra det. Förekommande brist på behöriga lärare ser vi att man från statligt håll aktivt måste verka för. Samiska som språkfämne på lärarhögskolor t.ex. Vi vill samtidigt understryka alla förekommande samiska språk vad gäller Sápmi men synnerligen sydsamiskan som fortfarande är ett hotat språk i den sydsamiska region Vilhelmina kommun ligger i. Kommuner måste också verka för att barn får undervisning på sin egen språknivå, vilket ibland förbises av olika skäl. En elevs utökade studieplan kan f.ö. krocka med annan undervisning, vilket har hänt p.g.a. skolbussturer. Vilket kan innebära att en elev läser färre timmar och inte får tillräcklig undervisning för att utveckla sitt modersmål eller rentav hoppar av samiskan (för att också andra ämnen blir lidande). Praktiska detaljer som dock får vittgående konsekvenser för modersmålsundervisning och den språkliga revitaliseringen, vilket kommuner måste hitta lösningar för, men som regel är det en kostnadsfråga. Där borde staten täcka upp.

2. Gállok i Jokkmokk är ett exempel där gruvnäringens och rennäringens intressen krockar. Hur ställer sig ert parti i frågan om gruvetablering i områden där det krockar med andra samiska näringar?

PA anser inte att en kommun ska ta ställning i enskilda exploateringsfrågor och i synnerhet inte på mark ovan odlingsgränsen i de fall en kommun helt saknar äganderätt. Den här rekommendationen grundar sig även på att en fullständig MKB (miljökonsekvensbeskrivning) och SKB (social konsekvensbeskrivning) presenteras först vid en miljöprövning i Miljö- och markdomstolen. Innan dess har man inte tillräcklig kunskap för att ens ta ställning, om man som kommun skulle önska det. I Bergstatens prövningar av undersöknings- och bearbetningskoncessioner (tillstånd) är inte MKB resp. SKB tillräckligt utredda, vilket ofta skapar förväntningar på arbetstillfällen utan att konsekvenser är bedömda. Här riskerar befolkningen att klyvas i sina ställningstaganden och konflikter skapas helt i onödan. Inte heller är utredningsförfarandet opartiskt eftersom exploitören ansvarar för att framlägga MKB och SKB i miljöprövningen – även här bör ett opartiskt utredningsförfarande iakttas i framtiden. Hela tillståndsprocessen måste reformeras för en betydligt större helhetsyn från första början, för ett långsiktigt hållbart perspektiv och betydligt större hänsynstagande till urfolk. Även en "KKB" - kulturkonsekvensbeskrivning bör införas i en prövning. Riksintresseinstitutet måste f.ö. också utredas, där urfolksperspektivet vägs på ett annat sätt än idag.

**3. Sametinget har i maj 2014 enhälligt antagit ett policydokument med namnet; Sametingets syn på mineraler och gruvor i Sápmi. I dokumentet uttalar Sametinget att; berörda samer, samebyar samt Sametinget ska ha vetorätt mot exploatering.
Stödjer ert parti det uttalandet? Motivera ert svar.**

Att sametinget i enighet framtagit en gruvpolicy är något vi ser positivt på, det handlar om att verka för reellt samiskt inflytande på samiska kulturmarker varpå denna kommun vilar. Att Sametinget ges vetomöjlighet är inget vi avfärdar. Men veto – ett ensidigt nej – är dock ett starkt instrument som bör utredas mer noggrant, då proportionalitet och demokratiska aspekter (även i Sápmi) måste vägas samman för processuella förändringar i Minerallagen (undersökningskoncession/bearbetningskoncession) och Miljöbalken.

**4. Sametinget anser vidare i sin så kallade gruv- och mineralpolicy att; utöver ersättning för skada så ska del av medel från de bolag som verkar inom Sápmi utgå till samiska behov. Sametinget menar att dessa medel ska förvaltas i en fond under Sametinget, för rennäring, andra näringar och samisk samhällsutveckling.
Är det här något som ert parti stödjer? Motivera ert svar.**

PA stödjer den tanken, vi ser det som ett led i samiskt självbestämmande, att inte något statligt verk eller länsstyrelse ska råda över medlen. Förfarandet kan sedan utvärderas efter några år. Vi anser dock att övrig negativ samhällelig påverkan och miljöeffekter av gruvverksamhet, vilket rör andra än sakägare, även där borde avsättas medel genom fondering.

5. Ska Sverige ratificera ILO-konventionen 169, om urfolks rättigheter? Motivera ert svar.

I SOU 1999:25 utreddes vad som borde göras för att Sverige, då, skulle kunna ratificera ILO 169. Ett starkare skydd för markrättigheterna var en del av detta. Det fanns en oro för att samer eller snarare, att rennäringen skulle få för stort inflytande i markanvändningsfrågor. Det framgick inte heller av utredningen att många av konflikterna i renskötselområdet är mellan samer.

I Norge har de arbetat med ILO 169 på så vis att samer och ortsbor inom Finnmark har starkare rättigheter i området än ex.vis turister och utifrån kommande exploitörer. De har också en urfolksavgift när det gäller mineralutvinning. Det finns också nackdelar med detta system, Finnmarkseiendommen, men väl värt för Sverige att studera vid en utredning av frågan. Utredningen bör ha en bred uppslutning från alla samiska led och ortsbefolkning i de områden som berörs. Därför anser PA att Sverige ska ratificera ILO 169, men en ny statlig offentlig utredning med bred samisk representation måste föregå – å det snaraste. Ett led i detta är också att alla berörda kommuner tar fram en modell för hur lokalbefolkningens rättigheter, oavsett om de är ättlingar till finnar, svenskar, samer eller av annan etnicitet, inte ska försvagas samtidigt som samiska rättigheter stärks.

**6. På vilket sätt kommer ert parti att jobba för att stärka och synliggöra samisk kultur i kommunen?
(Duodji/slöjd, konst, musik, teater mm)**

Den samiska nationaldagen är ett tillfälle för detta, då den samiska mattraditionen lyfts fram i kostverksamheten. Samisk kulturhistoria på Vilhelmina museum. Fler utställningar. Aktivt lyfta samisk film/teater. En samisk kulturvecka varje år, där även seminarium om viktiga samiska frågor ska beröras, givetvis med närvaro av lokalpolitiker. Men självklart att man i förskola, grund- och gymnasieskola även lyfter fram den samiska historien och samtiden, lokalt och Sápmi som helhet. Att verka för ett samiskt kulturcentrum i Vilhelmina eller Storuman också en väg.

7. Behöver det samiska inflytandet stärkas i kommunens beslutsprocesser?

Vid nej; motivera ert svar.

Vid ja; på vilket sätt ska det stärkas och hur ska ert parti jobba för det?

Ja, ett betydligt större direkt utbyte mellan politiker och den samiska samrådsgruppen är ett sätt, därtill nödvändigt. Idag är det främst tjänstemän som samråder med gruppen. I frågor som direkt berör samisk kulturmark, exempelvis angående gruvplanerna i Stekenjokk måste samrådsgruppen och samebyarna formellt konsulteras. Vi kommer att lyfta frågorna och lägga förslag om förbättringar i kommande budgetremiss och i kommunstyrelsen.

8. Samiska förvaltningskommuner får årligen statliga medel för att utföra uppdraget som samisk förvaltningskommun, i enlighet med minoritetslagstiftningen. Hur eller till vad anser ert parti att dessa medel ska användas inom kommunen?

Rimligtvis till ändamål som stärker och utvecklar det samiska språket och den samiska kulturen men även för att stärka och utveckla samrådsförfaranden och kontaktytor mot politiken. Till regelbundna sammankomster/konferenser där politiker från förvaltningskommunerna möter sametingspolitiker. Det vore också bra med ett stärkt samarbete över statsgränserna. Ett sätt vore att köpa turer till Vilhelmina fjälldalar av den samiska bok- och mediabussen, Gärjah.

9. Anser ert parti att det inom minoritetslagstiftningen ska finnas sanktionsmöjligheter från regeringens sida gentemot kommuner som inte lever upp till kraven i lagen?

Vid nej; motivera ert svar.

Vid ja; precisera vilka sanktionsmöjligheter det ska vara.

Först och främst ska en möjlighet finnas för samrådsgruppen att framföra klagan och kritik. Sanktionsmöjligheter bör finnas, men formen av sanktioner överlåter vi till samiska samrådsgruppen att diskutera och definiera. För att sedan sammanställas av sametinget som tillsammans med statliga myndigheter framlägga en modell till regeringen.